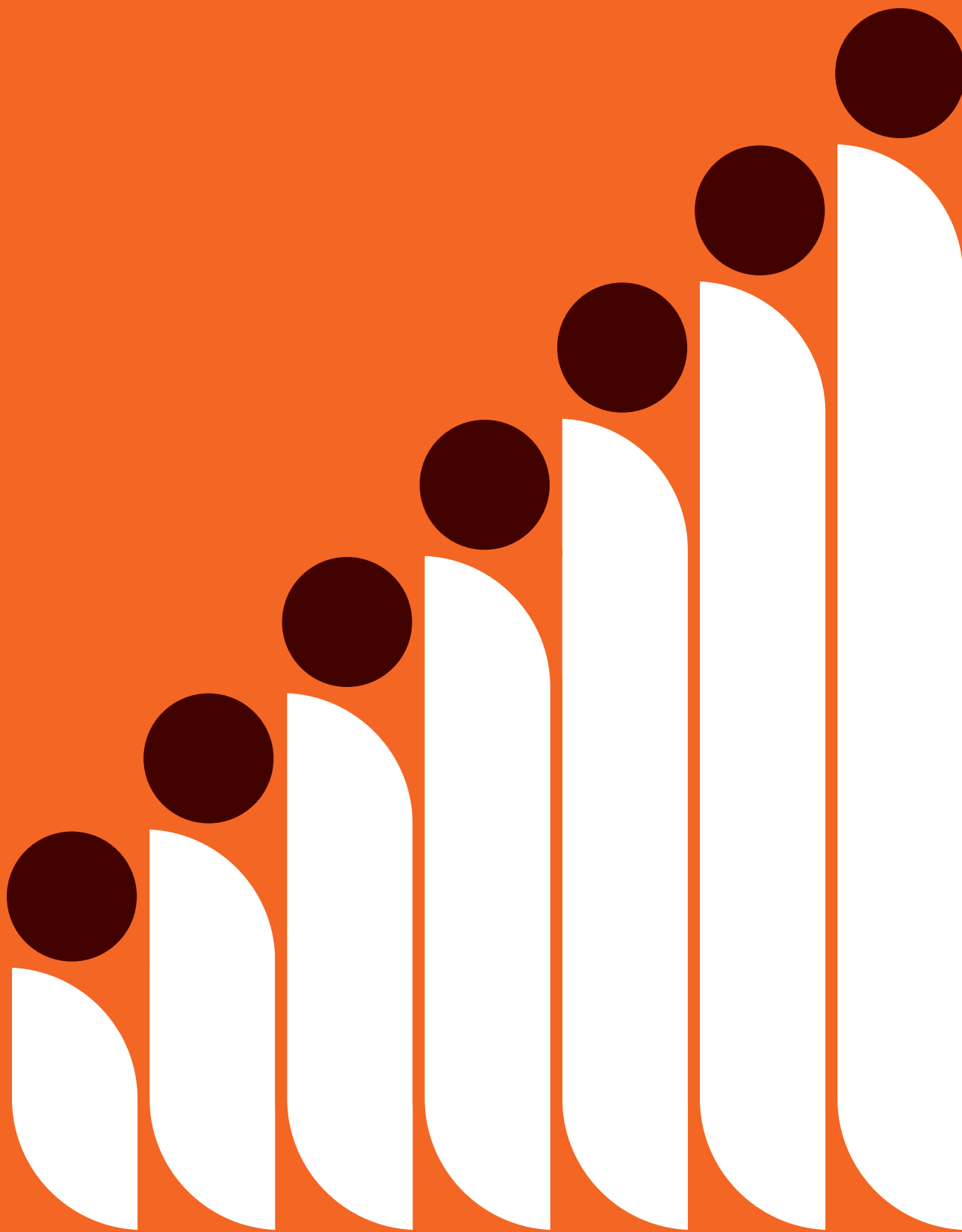

Taules de Salut Mental

Alguns exemples des de
la pràctica en el territori

Autors:
Federació Salut Mental Catalunya
i SPORA Consultoria Social

Impressió: Apunts. Serveis Digitals
i missatgeria. Empresa d'economia social
que integra persones amb problemes
de salut mental.
www.cetapunts.org

Disseny: Albert Gomez + Andrea Gusi
www.andreagusi.com

Publicat a l'octubre de 2015

Alguns exemples des de
la pràctica en el territori

Índex

Introducció — 6

Fitxes de les diferents Taules de Salut Mental — 8

A. Àmbit de coneixement i xarxa — 9

B. Àmbit d'educació i sensibilització — 11

C. Àmbit de promoció de polítiques — 14

Mapa actual de les Taules de Salut Mental — 16

Agents de les Taules de Salut Mental — 18

Introducció

Actualment a Catalunya hi ha en funcionament 15 Taules de Salut Mental, algunes encara molt joves, de recent creació, i d'altres amb un major recorregut i treball. La tasca que s'ha desenvolupat ha requerit d'un gran compromís i treball en xarxa per part de tots els agents, un treball que ha permès anar definint i articulant l'espai de treball, definir les prioritats i anar desplegant accions i línies específiques en diversos àmbits d'actuació.

Aquest document pretén recollir algunes experiències i exemples d'accions i línies de treball desenvolupades en algunes de les Taules amb la finalitat de:

- Donar a conèixer, explicar i mostrar accions específiques en els diferents àmbits d'actuació de les Taules. Plasmar a nivell concret el treball de les taules amb exemples.

Tal com s'assenyala en el model de Taules de Salut Mental, hi ha tres grans àmbits d'actuació propis en els quals es desplega l'acció:

1. Coneixement i xarxa
2. Educació i sensibilització
3. Promoció de Polítiques

Aquest document recull, per tant, exemples en cadascun dels àmbits. Existeixen molts més exemples i pràctiques que s'han desenvolupat i, per tant, el que trobareu a continuació és una petita mostra. La voluntat d'aquest document és simplement la d'identificar-ne algunes a tall d'exemple.

Fitxes de les diferents Taules de Salut Mental

A. Àmbit de coneixement i xarxa

Taula: Taula de Salut Mental de les Terres de l'Ebre

Nom de l'acció: Estudi del transport a les Terres de l'Ebre

Objectiu: Detectar les carències que hi ha a nivell territorial en l'àmbit de transports al territori de les Terres de l'Ebre i que poden afectar les persones amb problemes de salut mental que necessiten traslladar-se per poder assistir a serveis de caire sanitari o social.

Descripció de l'acció: Realitzar un estudi per poder saber quines són les carències per poder traslladar-se i accedir als recursos sanitaris i socio-sanitaris de salut mental. Recollida de dades a l'IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya) per saber el número de persones afectades de trastorn mental i la necessitat de recursos per accedir amb transport a les diferents comarques de les Terres de l'Ebre.

Resultats: El representant del Departament de Salut va informar a la darrera reunió de la Taula de Salut Mental de les Terres de l'Ebre que durant el primer trimestre del 2016 es farà efectiu un servei de transport que donara solució a les necessitats detectades en l'informe.

Taula: Taula de Salut Mental d'Urgell i la Segarra

Nom de l'acció: Guia de Recursos de Salut Mental de les comarques de l'Urgell i la Segarra

Objectiu: Elaborar una guia de recursos en salut mental de les comarques d'Urgell i de la Segarra. Informar sobre la xarxa de salut mental a la població general.

Descripció de l'acció: La guia pretén acostar la xarxa de salut mental a totes les persones que desconeixen quina és la realitat de la salut mental a la nostra comunitat, i quins són els espais o recursos existents on es poden adreçar les persones que ho necessitin.

Resultats: Es farà difusió de la Guia a diferents punts de la ciutat: CAP, Consell Comarcal, Ajuntaments, entitats, els seus webs, etc.

Taula: Taula de Salut Mental de Santa Coloma de Gramenet

Nom de l'acció : Enquesta de detecció de necessitats en intervenció comunitària

Objectiu: Conèixer les necessitats viscudes per part de la població usuària dels recursos comunitaris en matèria de salut mental i addiccions a Santa Coloma de Gramenet.

Descripció de l'acció: Dissenyar una enquesta per a la detecció de necessitats. Aquesta enquesta es passarà tant a les persones usuàries dels diferents centres assistencials en salut mental i addiccions, com a les d'entitats i associacions del territori.

Resultats: enquesta per a la detecció de necessitats. Explotació dels resultats obtinguts.

Taula: Taula de Salut Mental del Garraf

Nom de l'acció : Guia i circuit d'atenció integral en salut mental

Objectiu: Unificar informació sobre els diferents recursos i agents que participen en la xarxa de salut mental. Facilitar informació útil i d'aclariment de possibles dubtes respecte els agents implicats en la xarxa de salut mental. Orientar les persones afectades per un problema de salut mental i/o els seus familiars cap al recurs més adient segons la seva necessitat. Aconseguir la implicació dels agents del territori i de les administracions.

Descripció de l'acció: Elaboració d'una Guia de recursos del territori que estan en contacte amb el col·lectiu de salut mental, on constaran les dades de contacte, les característiques, la població a la qual es dona cobertura i la via d'accés.

Resultats: Generar sinèrgies de col·laboració i coordinació entre les entitats i serveis que treballen en un mateix territori, incrementar el bon ús dels serveis, dotar de major coneixement sobre els recursos i implicar les administracions en l'execució de l'acció.

Taula: Taula de Salut Mental de Granollers

Nom de l'acció: Promocionar la creació d'una associació de persones amb trastorn mental a territori

Objectiu: Promocionar la creació d'una associació de persones amb trastorn mental a Granollers.

Descripció de l'acció: Es vol facilitar la creació d'una associació de persones amb trastorn mental al territori amb l'objectiu d'augmentar la participació d'aquestes persones en la societat i en els espais de participació ciutadana, augmentant la seva visibilitat, treballar contra l'estigma, defensar els seus drets i poder tenir una major influència en les polítiques sanitàries i socials del territori. S'iniciaran contactes amb persones interessades a posar en marxa l'associació, es crearà una subcomissió de seguiment per poder oferir el suport de la Taula de Salut Mental a la creació de l'associació.

Resultats: S'avaluaran els resultats al desembre de 2016.

B. Àmbit d'educació i sensibilització

Taula: Taula de Salut Mental de Granollers

Nom de l'acció: Caminada per la Salut Mental

Objectiu: Organitzar una caminada popular amb motiu del Dia Mundial de la Salut Mental

Descripció de l'acció: En els actes del Dia Mundial de la Salut Mental organitzar una activitat que lligui salut mental i activitat física oberta a tothom per donar un missatge positiu sobre la salut mental i reduir l'estigma. Caminada popular de 8 km oberta a la població que tindrà lloc a Granollers el diumenge 18 d'octubre de 2015.

Resultats: Es valorarà l'assistència i els impactes a premsa, més l'avaluació informal rebuda de part dels participants.

Taula: Taula de Salut Mental de les Terres de l'Ebre

Nom de l'acció: Sensibilització

Objectiu: L'acció pretén sensibilitzar la societat civil envers l'estigma produït per tot el que envolta el diagnòstic i el tractament del trastorn mental.

Descripció de l'acció: Xerrades a diferents col·lectius i organització d'actes lúdics i participatius, i incidència amb els mitjans de comunicació (premsa, ràdio, xarxes socials...).

Resultats: Un cop finalitzades les propostes de sensibilització a territori es farà revisió anual per engegar noves propostes a través de la Taula de Salut Mental.

Taula: Taula de Salut Mental de Sant Adrià de Besòs

Nom de l'acció: Gincana esportiva del Dia Mundial de la Salut Mental

Objectiu: Sensibilitzar la ciutadania en salut mental des d'una visió normalitzadora i integradora. Apoderar els usuaris dels serveis de salut mental del territori.

Descripció de l'acció: El Dia Mundial de la Salut Mental, a la plaça de la vila, a la tarda, s'organitza una gincana esportiva: diferents jocs esportius (xanques, pedals, sacs, minigolf, ping-pong...), pels quals han de passar els infants. Cada joc està dinamitzat per un o varis usuaris dels serveis de salut mental. En completar cada joc s'obté un segell, i amb tres segells l'infant és obsequiat amb un berenar i una xapa o un globus amb el logo del Dia Mundial de la Salut Mental. Paral·lelament a la plaça hi ha estands de les diferents entitats que també fan algun taller participatiu, i es clausura l'acte amb un conta-contes sensibilitzador.

Resultats: La participació d'infants és molt elevada, per l'emplaçament i l'horari en què es fa. La valoració que en fan els usuaris és molt positiva, doncs es posicionen en un paper de responsables de l'activitat. Pensem que és una bona manera que els infants comencin a sentir a parlar de salut mental, i no ho associïn a malaltia, doncs han viscut l'experiència de conèixer gent amb problemes de salut mental a través del joc. És també a través dels infants que arribem als pares, que s'aturen pel joc i de passada s'assabenten sobre què és el Dia Mundial de la Salut Mental.

Taula: Taula de Salut Mental de Mollet

Nom de l'acció: Campanya contra l'estigma en salut mental

Objectiu: Lluitar contra l'estigma en salut mental. Sensibilitzar i informar la població i promoció d'una bona salut mental.

Descripció de l'acció: Des de la Taula de Salut Mental i Addiccions es va impulsar una campanya l'any 2013 que va durar 12 mesos. Cada mes es va tractar una temàtica en relació a la salut mental. Es van fer tertúlies a la ràdio, xerrades, notes de premsa, reportatges a la televisió local. Aquesta acció comptava amb la col·laboració de persones usuàries, professionals, entitats i els mitjans de comunicació. Aquesta campanya va ser escollida com a bona pràctica al banc de bones pràctiques de la Federació de Municipis i la Fundació Pi i Sunyer.

Resultats: 58 Activitats distribuïdes en: 9 taules rodones, 10 intervencions al magazine de la ràdio "Posa't les piles", 10 intervencions radiofòniques al programa Fem salut, 10 tertúlies radiofòniques, 7 reportatges a Vallès Visió i la publicació de 12 articles a la premsa local.

Taula: Taula de Salut Mental del Camp de Tarragona

Nom de l'acció: Sensibilització en l'àmbit infantojuvenil i accessibilitat als recursos

Objectiu: Millorar l'accessibilitat als recursos de salut mental del territori, sensibilitzar la franja infantojuvenil sobre la salut mental en la lluita contra l'estigma i la prevenció.

Descripció de l'acció: Elaborar d'un protocol per millorar l'accessibilitat als recursos de salut mental. Xerrades d'una hora en instituts, explicant els principals conceptes sobre la salut mental i l'estigma. Fer dinàmiques de grup, analitzar material audiovisual i fer exposicions d'experiències en primera persona.

Resultats: Enquestes inicials i posteriors a les xerrades dels instituts amb resultats positius.

Obertament, aliança catalana de lluita contra l'estigma en salut mental

Nom de l'acció: Formació d'activistes de lluita contra l'estigma en salut mental

Objectiu: Capacitar persones que tenen o han tingut problemes de salut mental per dur a terme accions de lluita contra l'estigma, a través de les entitats o associacions de salut mental.

Descripció de l'acció: Formació d'activistes de lluita contra l'estigma en salut mental, apoderant i capacitant les pròpies persones afectades per "Donar la cara" per la salut mental.

Contingut de la formació:

- Estigma i autoestima. Origen de la discriminació i el prejudici. Exemples de campanyes contra l'estigma.
- Sensibilització a col·lectius. Com sensibilitzar de forma efectiva. Factors clau que fan caure l'estigma.
- La història de vida. Com explicar la pròpia història i adaptar-la al públic.
- Eines per parlar en públic i de dinamització.
- Portaveus de premsa: com afrontar una entrevista. Com resoldre preguntes difícils.
- Portaveus de premsa: televisió i ràdio. Com parlar a càmera.

Metodologia de lluita contra l'estigma. Accions que han demostrat ser eficaces en la lluita contra l'estigma.

Resultats:

S'utilitzaran els següents indicadors: nombre de participants que acaben la formació, nombre de participants que inicien accions de lluita contra l'estigma a les seves entitats, grau d'apoderament dels participants a la formació i que duen a terme accions de lluita contra l'estigma, grau de satisfacció dels participants a la formació.

Obertament, aliança catalana de lluita contra l'estigma en salut mental

Nom de l'acció: Assessorament i metodologia en la lluita contra l'estigma en salut mental

Objectiu: Estendre accions efectives de lluita contra l'estigma en salut mental. Oferir a entitats i serveis de salut mental implicades en la lluita contra l'estigma, eines i recursos eficaços per què es puguin posar en pràctica de forma autònoma. Oferir assessorament i suport a entitats implicades en la lluita contra l'estigma.

Descripció de l'acció:

- Catàleg de *kits* i guies pràctiques sobre com posar en pràctica accions de lluita contra l'estigma que han estat contrastades en la seva eficàcia i posades a disposició d'entitats i persones interessades.
- Consultoria i assessorament per dur a terme accions de lluita contra l'estigma en primera persona.
- Consultoria per realitzar accions de sensibilització a periodistes i altres col·lectius.
- Formacions a entitats sobre metodologia antiestigma.
- Si es creu convenient, formació a persones afectades com a activistes de lluita contra l'estigma en primera persona (veure "Formació d'activistes").

Resultats:

- Nombre d'accions que s'han dut a terme de lluita contra l'estigma al territori.
- Nombre d'activistes (persones afectades) implicats.
- Valoració qualitativa/quantitativa de l'acció i el seu impacte.

C. Àmbit de promoció de polítiques

Taula: Taula de Salut Mental del Garraf

Nom de l'acció : Revisió del protocol d'ingressos involuntaris

Objectiu: Revisar els protocols de trasllats involuntaris per millorar l'atenció a les persones que pateixen un trastorn mental. Adaptar els protocols existents al territori. Aconseguir la participació de tots els agents implicats. Poder donar una informació consensuada a les famílies de les persones afectades. Dotar de la informació necessària sobre un trasllat involuntari a tots els agents implicats, tant professionals com familiars. Aconseguir defensar els drets de les persones afectades per un problema de salut mental i dels seus familiars i que rebin un tracte i atenció justos.

Descripció de l'acció: S'està treballant en l'elaboració d'un nou protocol per als trasllats involuntaris a partir de la revisió del "Protocol d'actuació per a l'atenció a les urgències, els trasllats i els ingressos involuntaris urgents de persones amb trastorn mental" de la Generalitat de l'any 2006, com d'altres protocols existents a nivell autonòmic.

La comissió està formada per uns participants fixes, en reunions puntuals s'ha convidat a altres agents implicats, com ara la policia local, els mossos d'esquadra, el Servei d'Emergències Mèdiques, etc.

Per una altra banda, s'han reunit els agents de salut per tal de clarificar dubtes en relació als protocols d'actuació i derivació que segueix cadascun.

Entre ells hi ha el centre de salut mental d'adults, l'Equip d'Atenció Primària, el Consorci Sanitari del Garraf (Hospitals comarcals) i el Servei d'Emergències Mèdiques.

En futures reunions de la comissió hi ha la intenció de convidar un jurista de la comarca que pugui aclarir dubtes relacionats a les situacions d'involuntarietat que es donen, com els marges de la legalitat en la qual actuen els agents implicats. La idea és poder fer una sessió oberta a tothom per poder compartir els coneixements.

Resultats: aconseguir un nou protocol adaptat a les característiques específiques del territori. Millorar l'articulació de la xarxa d'actuació en cas d'urgència per garantir l'atenció integral i de qualitat a les persones amb trastorn mental i els seus familiars. Millorar el coneixement del circuit a seguir en els casos d'una situació d'urgència. Millorar l'atenció a la persona que pateix un trastorn mental i als seus familiars.

Taula: Taula de Salut Mental de Santa Coloma de Gramenet

Nom de l'acció : Informe anual en salut mental i addiccions

Objectiu: Explicar l'acció realitzada des de la Taula de Salut Mental i Addiccions al llarg de l'any i, especialment, de les necessitats detectades a la ciutat en matèria de salut mental i addiccions.

Descripció de l'acció: Informe elaborat de manera participada pels membres de la Taula de Salut Mental durant el primer trimestre de l'any. Aquest informe reflecteix l'anàlisi de les necessitats detectades des de la Taula l'any 2014.

Resultats: Informe anual elaborat per la Taula de Salut Mental. S'eleva a les instàncies pertinents, es presenta al Consell municipal de serveis socials i es publica al web municipal.

Taula: Taula de Salut Mental de Badalona

Nom de l'acció: Jornada "Malaltia i bogeria: Abordatge integral de la síndrome metabòlica del pacient psiquiàtric"

Objectiu: Reflexionar sobre l'abordatge i el pilotatge que es fa de les patologies mèdiques (especialment la síndrome metabòlica) en pacients diagnosticats de trastorn mental. Augmentar la presa de consciència de la necessitat d'un abordatge integral en l'atenció al pacient amb trastorn mental sever.

Descripció de l'acció: Jornada de reflexió entorn a l'abordatge de la salut física en pacients diagnosticats de trastorns mentals greus. La Jornada, que va durar tot un matí, va ser organitzada per una comissió de la Taula de Salut Mental de Badalona i s'hi van aportar evidències científiques i un estudi recent sobre el tema.

Resultats: Es va recollir la valoració dels assistents a la Jornada a partir d'un qüestionari. Els resultats van reflectir que el 66% dels assistents donaven una puntuació màxima a l'interès del tema de la Jornada i els ítems que valoraven el programa i les ponències aconseguiren una puntuació majoritària de 6 punts sobre 7 en l'escala Likert.

Mapa actual de les Taules de Salut Mental

Mapa de les Taules de Salut Mental existents a octubre de 2015

Les Taules que hi ha actualment repartides pel territori de Catalunya són:

- Taula de Salut Mental de Sant Adrià del Besòs, 2004
 - Taula de Salut Mental de Badalona, 2005
 - Taula de Salut Mental de Lleida, 2005
 - Taula de Salut Mental d'Urgell-Segarra, 2006
 - Taula de Salut Mental de l'Hospitalet de Llobregat, 2006
 - Taula de Salut Mental de Mollet del Vallès, 2006
 - Taula de Salut Mental de Granollers, 2007
 - Taula de Salut Mental de Sant Cugat, 2009
 - Taula de Salut Mental de Badia del Vallès, 2010
 - Taula de Salut Mental d'Igualada, 2012
 - Taula de Salut Mental de Santa Coloma, 2012
 - Taula de Salut Mental de Tarragona, 2013
- A les comarques de Tarragona existeixen dues Taules: Terres de l'Ebre i Tarragona
- Taula de Salut Mental del Garraf, 2014
 - Taula de Salut Mental de Terrassa, 2015
 - Taula de Salut Mental de Sabadell

Agents de les Taules de Salut Mental

Les Taules de Salut Mental tenen una composició flexible, però es recomana que hi tinguin presència i participació el màxim nombre d'agents implicats en l'atenció a la salut mental del territori. Segons les línies a treballar es poden convidar altres agents de forma puntual.

Dispositius sanitaris especialitzats: CSMA (Centres de Salut Mental d'Adults), CSMIJ (Centre de Salut Mental Infantojuvenil), CDIAP (Centre de Detecció i Atenció Precoç), Hospital de Dia, etc.

Club Social

Dispositius d'habitatge: llar amb suport, llar residència, PSALL (Programa de Suport a l'Autonomia a la Pròpia Llar), etc.

Dispositius laborals: SPL (Servei PreLaboral), CET (Centre Especial de Treball), OTL (Oficina Tècnica Laboral), etc.

Serveis Socials

Dispositius d'ensenyament : EAP (Equip d'Assessorament i Orientació Pedagògica), USEE (Unitat de Suport a l'Educació Especial), etc.

Atenció primària: ABS (Àrea Bàsica de Salut)

Hospital de referència de la zona

CAS (Centre d'Atenció i Seguiment de les Drogodependències)

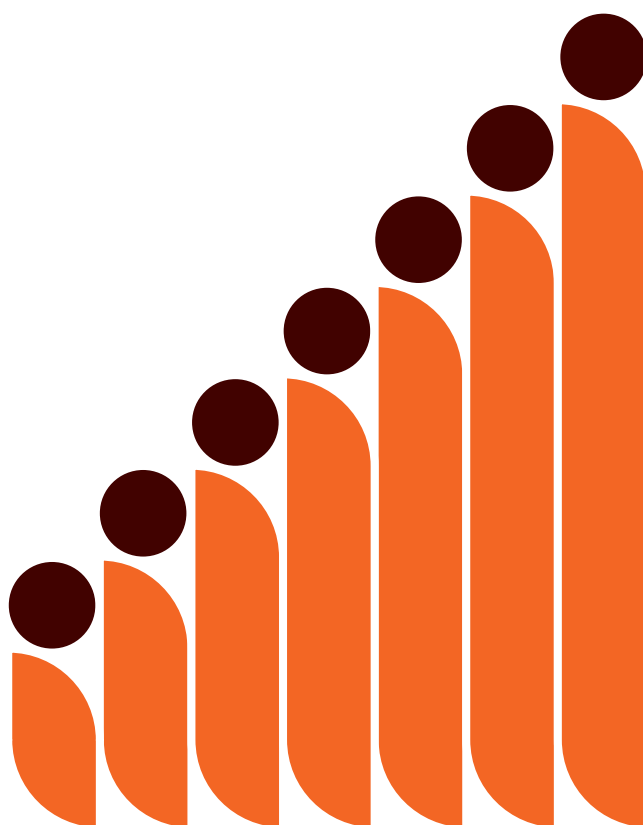
Associació o entitats socials del territori (associacions de familiars i/o persones amb problemes de salut mental)

Administració local

Administració comarcal

Administració autonòmica (delegacions territorials de diversos àmbits: Salut, Ensenyament, Benestar Social, Justícia... a criteri de cada territori).

La Federació Salut Mental Catalunya dóna suport, impuls i acompanyament al desplegament de les iniciatives de creació de Taules de Salut Mental a tot el territori.

Amics, familiars i persones
amb problemes de salut mental
Junts pel benestar de tots

**Federació Salut
Mental Catalunya**

Nou de Sant Francesc, 42, local

08002 Barcelona

Telèfon 93 272 14 51

federacio@salutmental.org

salutmental.org

facebook.com/SalutMentalCatalunya

twitter.com/SalutMentalCat